

Hämeen ELY-keskus

Viite: Lausuntopyyntö 19.2.2025

Asia: Tornimäen tuulivoima, ympäristövaikutusten arviointiselostus, Padasjoki

Hankealue sijoittuu Padasjoen kuntaan keskustaajaman ja Auttoisten kylän väliselle alueelle. Padasjoen keskustaajama sijaitsee noin neljän kilometrin etäisyydellä hankealueen koillispuolella ja Asikkalan keskustaajama noin 19 kilometrin etäisyydellä hankealueesta kaakkoon. Tornimäen tuulivoimapuiston pinta-ala on noin 830 hehtaaria. Koko alueelle suunnitellaan enintään viiden (5) tuulivoimalan rakentamista ja sähkönsiirtoa varten on tarkoituksena rakentaa sähköasema. Tornimäen hankkeeseen sovelletaan YVA-menettelyä yksittäistapauspäätöksen perusteella.

Tässä ympäristövaikutusten arvioinnissa tarkastellaan kahta varsinaista toteutusvaihtoehtoa, sekä niin sanottua nollavaihtoehtoa eli hankkeen toteuttamatta jättämistä. Hankkeen toteuttaminen edellyttää tuulivoimaosayleiskaavan laatimista.

Lahten museot/Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo lausuu 7.2.2025 päivätystä ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta pyydettyä lausuntoon seuraavaa.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Osana hanketta suunnitelma-alueen muinaisjäännökset (erityisesti muuttuvan maankäytön alueiden osalta) on selvitetty vuosina 2022 ja 2024 (*S. Kärkkäinen, Heilu oy*). Museo on arvioinut molemmat raportit ja todennut suoritettujen inventoinnit niiden pohjalta riittäviksi selvityksiksi. Tiedot muinaismuistolain (295/1963) suojaamista muinaisjäännöksistä ja muista mahdollisista suojelua edellyttävistä kohteista ovat näiltä osin ajan tasalla ja myös huomioitu hankkeessa muinaismuistolain edellyttämällä tavalla.

Ympäristövaikutusten arviointiselostuksen luvussa 9 *Vaikutukset arkeologiseen kulttuuriperintöön* hankkeen vaikutukset arkeologiseen kulttuuriperintöön on esitetty perusteellisesti. Suojellut kohteet on merkitty raportin kartoille ja esitelty taulukossa 9.1. (s. 182/428). Kuten arviointiselostuksessa tuodaan esille, kiinteät muinaisjäännökset ovat muinaismuistolain (295/1963) suojaamia ja ilman Museoviraston myöntämää kajoamislupaa on kiinteän muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty. Tämä koskee myös vahingoittuneita kiinteitä muinaisjäännöksiä. Lisäksi, kuten arviointiselostuksessa myös esitetään, on muinaisjäännökset muuttuvan maankäytön alueilla huomioitava myös rakentamisaikana siten, etteivät ne ja niiden välitön lähialue vahingoitu. Tämä koskee erityisesti kahta kohdetta: *Honolanrimpi 2*

(1000046418) ja *Honolanrimmi 2* (1000054235), jotka sijoittuvat suunniteltujen rakenteiden välittömään läheisyyteen. Kyseiset kohteet tulee merkitä maastoon jo ennen rakennustöitä ja työkoneiden reitit, samoin kuin suunnitellut tiet on sijoitettava siten, etteivät kohteet vahingoitu rakentamisaikana. Jos kyseiset suojellut kohteet ovat vaarassa vahingoittua/tuhoutua, on ne arkeologisesti tutkittava ja dokumentoitava riittävällä tarkkuudella ennen rakentamistöiden aloittamista. Tutkimuksiin edellytetään muinaismuistolain (295/1963) 11 § momentin mukaista kajoamislupaa, jota haetaan Museovirastolta.

Museo katsoo suoritettujen ympäristövaikutusten arvioinnin olevan arkeologisen kulttuuriperinnön osalta riittävä. Arvioinnin havainnot on syytä huomioida myös hankkeen käytännön toteutuksessa.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Ympäristövaikutusten arviointiselostuksen luvussa 8 *Vaikutukset maisemaan ja rakennettuun kulttuuriympäristöön* on tunnistettu ja selvitetty perusteellisesti suunnittelualueen ja lähialueen valtakunnalliset ja maakunnalliset kulttuuriympäristökohteet ja -alueet 0-30 kilometrin etäisyydellä suunnittelualueesta. Myös paikallisesti arvokkaat kohteet ja alueet on huomioitu, ja tilannetta on havainnollistettu karttasovitteilla. Lähimmäksi suunnittelualueutta sijoittuu maakunnallisesti arvokas maisema-alue Pallitta-Tyllänmäki (MaMa 2024), jonka puskurivyöhyke ulottuu hankealueelle.

Tuulivoimaloiden maisemavaikutuksia on tarkasteltu Ympäristöministeriön laatiman oppaan (2024) ohjeellisten etäisyysvyöhykkeiden mukaisesti. Maisemavaikutusten merkittävyyttä on arvioitu tarkastelemalla tuulivoimaloiden hallitsevuutta yleismaisemassa sekä tuulivoimahankkeen aiheuttaman muutoksen suuruutta nykyiseen maisemakuvaan verrattuna.

Vaikutukset maisemaan ja kulttuuriympäristöön on arvioitu hankevaihtoehdolle VE1. Tuulivoimaloiden vaikutuksista maisemaan on laadittu näkemäalueanalyysi ja havainnekuvia. Vaikutusten arvioinnissa on painotettu lähi- ja välialueita, ja niille sijoittuvien maiseman ja rakennettujen kulttuuriympäristön arvokohteiden herkkyyden on esitetty arviointitaulukoissa luokitellen neljään luokkaan 1) vähäinen, 2) kohtalainen, 3) suuri ja 4) erittäin suuri.

Arviointiselostuksen mukaan vaihtoehdossa VE1 Tornimäen tuulivoimalat muuttavat maisemaa voimaloiden välittömällä lähietäisyydellä noin kahden kilometrin etäisyydellä voimaloista paikoin melko suuresti. Melko sulkeutunut metsäinen maisematila hankealueella muuttuu jonkin verran nykyistä avoimemmaksi, kun joitakin uusia tieosuuksia rakennetaan ja voimaloiden asennuspaikkojen ympäristöstä raivataan metsää. Pääosin metsätalousalueesta koostuva hankealue muuttuu voimaloiden rakentamisen myötä energiantuotantoalueeksi. Selostuksen mukaan maakunnallisesti

arvokkaihin kohteisiin *Kirkonkylän kulttuuriympäristö (MARY)* ja *Kartanon peltoalue (MaMa 2024)* sekä paikallisesti arvokkaihin kohteisiin *Osoilan kylä* ja *Hoimelan ympäristö* kohdistuvat vaikutukset ovat kohtalaiset.

Myös yhteisvaikutuksia muiden tuulivoimapuistojen kanssa on tarkasteltu enintään 20 kilometrin etäisyydelle sijoittuvien hankkeiden kanssa, jolloin eniten yhteisvaikutuksia syntyisi Tornimäen ja Riuttankolun hankkeiden väliin jääville alueille, joille sijoittuu valtakunnallisesti arvokas maisema-alue *Auttoisten ja Vesijoen kulttuurimaisemat (VAMA 2021)* rakennetun kulttuuriympäristön kohteeseen. Selvityksessä on kuitenkin arvioitu Tornimäen aiheuttaman yhteisvaikutuksen maiseman muutoksen osuus maisema-alueella melko vähäiseksi. Yli 20 kilometrin etäisyydelle Tornimäen hankkeesta sijoittuu muutama suunnitteilla oleva tuulivoimahanke. Pääsääntöisesti maisemalliset yhteisvaikutukset muiden voimaloiden kanssa jäävät vähäisiksi, mutta mikäli näiden hankkeiden voimaloita näkyisi suurille alueille, VAMA-alueella voivat vaikutukset maisema-alueelle olla hieman suuremmat.

Selostuksen mukaan tuulivoimaloiden visuaalisia vaikutuksia voidaan parhaiten suunnitella ja lieventää voimaloiden sijoittelulla ja voimaloiden kokoon puuttumalla. Museon näkemyksen mukaan nämä maisemavaikutusten lieventämistoimenpiteet tulee huomioida hankkeen jatkosuunnittelussa. Yksityiskohtaisemmat tekniset ratkaisut selvitetään YVA-menettelyn jälkeen tapahtuvassa jatkosuunnittelussa. Ympäristövaikutusten arviointi on rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman osalta riittävä.

Lahten museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo

tutkimuspäällikkö Liisa Koskelainen

arkeologi Tomi Kuljukka

rakennustutkija Satu Taivaskallio

Tiedoksi: Museovirasto, Hämeen ELY-keskus

LAHDEN MUSEOT

Lahti City Museums

Lausunto

D/451/12.03.02.03/2025

27.3.2025

Alueellinen vastuumuseo